

## **Om Jomshof och etiska regler.**

**Varför bryr sig våra riksdagspartier inte om sin egen etiska överenskommelse?**

**Den frågan måste ställas efter att riksdagsledamoten Richard Jomshof (SD) i sociala medier anklagat både Aftonbladets ledarskribent och socialdemokraternas partiledare för att vara ”en quisling”, synonymt med att vara en brottslig landsförrädare.**

Sverige är tack och lov ett land med vidsträckt yttrandefrihet. Det är självklart demokratiskt avgörande att politik, speciellt i en valrörelse, ska kunna diskuteras fritt, med både hetta och starkt patos. Men också med ansvar, omdöme och självbehärskning.

Våra folkvalda i riksdagen har ett särskilt ansvar för nivån på debatten. Det framgår av den *Uppförandekod för ledamöterna i Sveriges riksdag* som samtliga riksdagspartier och talmän undertecknade i oktober 2022 – alltså efter förra riksdagsvalet. Det är ett etiskt ramverk för samtliga ledamöter (således även för Jomshof). I anvisningarna till ledamöterna påpekas följande:

*”Ledamotsuppgiften ställer höga krav på etik och moral. Dessa krav innefattar att både privat och i uppdraget avhålla sig från det som visserligen kanske är lagligt, men av andra kan komma att betraktas som oetiskt eller olämpligt.”*

Uppförandekodens syfte är primärt att undvika intressekonflikter och jäv, och ytterst handlar det om förtroendet för politiken. Ledamöterna har förbundit sig att *”verka i demokratisk anda och med ömsesidig respekt.”* Och, som det står i anvisningarna: *”Ett sätt att förhålla sig till denna utmaning är att fundera över om ett visst agerande skulle riskera att skada folkets förtroende.”*

Det kan omöjligt vara förenligt med riksdagens uppförandekod att en ledamot offentligt betecknar en annan riksdagsledamot (samt en ledarskribent) som landsförrädare.

”Det är gruppledarnas sak att verka för att uppförandekoden blir vägledande i respektive partigrupp” slog talman Andreas Norlén fast för drygt två år sedan (då med anledning av ett annat klandervärt uttalande från Jomshof).

Här vore det klagande med ett tydligt ställningstagande från exempelvis Sverigedemokraternas förre gruppledare i riksdagen, Henrik Vinge, som för sitt partis räkning undertecknade uppförandekoden, eller från nuvarande gruppledaren Linda Lindberg.

I vår demokrati vilar ansvaret alltså tungt på de politiska partierna att, även i det öppna offentliga samtalet, respektera den etik man på pappret kommit överens om. Det utgör inget hinder mot att polemisera kraftfullt och starkt, såväl mot andra ledamöter som mot medier och enskilda. Men det är respektlösheten och aggressiviteten i samtalet som är giftet i vår tids offentliga samtal.

Den senaste konflikten handlar inte enbart om dåligt språkbruk. Ordet ”quisling” förknippas med förräderi, ockupationsmakt och nationellt svek. När framträdande politiker använder sådana ord är syftet att avhumanisera en motståndare. Ett sådant samtalsklimat är systemhotande och kan skapa en farlig acceptans för hat och våld.

En allt grövre och hätskare offentlig debatt medför tydliga risker: förtroendet för politiken minskar, färre vill engagera sig och delta och möjligheten att diskutera komplexa samhällsproblem på ett sakligt sätt försämras. Allt detta urholkar demokratin.

Det är en väg som alla demokratiska partier borde undvika, om de nu bryr sig om den överenskommelse de alla skrivit under.

Anna Skarhed, ordförande  
Kjell Åke Hansson, styrelseledamot  
Stiftelsen Torgny Segerstedts Minne